MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
LINO FARRUGIA SACCO

Seduta tat-8 ta' Gunju, 2010

Citazzjoni Numru. 1307/2007

Carmel sive Charles Grech
vs
Philip Degorgio, u Marthese Degorgio mart l-istess Philip Degorgio ghal kull interess li jista' jkollha

Il-Qorti,

A. RIKORS:
Rat ir-rikors tar-rikorrenti li bih espona:

1. Illi r-rikorrent huwa kreditur ta' l-intimati fis-somma ta' sittax-il elf Lira Maltija (Lm16,000) valur ta' kambjala datata t-tletin ta' Jannar tas-sena elfejn u wiehed (30/01/2001), iffirmata u accettata mill-konvenut Philip Degorgio zewg l-intimata Marthese Degorgio ko-partecipi mieghu fil-komunjoni ta' l-akkwisti ezistenti bejniethom, skaduta pero` mhux onorata (Dok A).

2. Illi r-rikorrenti interpella inutilment lill-intimat Philip Degorgio b'ittra ufficjali tat-tmienja u ghoxrin ta'

Dicembru 2005 (28/12/2005) debitament notifikata fl-ghoxrin ta’ Jannar tas-sena elfejn u sitta (20/01/2006) (Dok B).

Ir-rikorrenti talab lill-Qorti:

1. Tikkundanna lill-intimati jhallsu lir-rikorrent is-somma ta’ Lm16,000 valur ta’ kambjala datata t-30 ta’ Jannar 2001 iffirmata u accettata mill-intimat Philip Degorgio zewg l-intimata Marthese Degorgio ko-partecipi mieghu fil-komunjoni ta’ l-akkwisti ezistenti bejn il-konjugi Degorgio, liema kambjala hija skaduta pero` mhux onorata.

Bl-ispejjez komprizi dawk ta’ l-ittra ufficjali tat-28 ta’ Dicembru 2005, tal-Mandat ta’ Sekwestru prezentat kontestwalment mar-rikors, u bl-imghaxijiet legali mit-28 ta’ Frar 2001 data ta’ skadenza ta’ l-istess kambjala, kontra l-intimati li gew ingunti biex jidhru personalment ghas-subizzjoni.

Rat il-lista tax-xhieda u d-dokumenti prezentati mir-rikorrenti.

B. RISPOSTA:

Rat ir-risposta ta’ l-intimati li biha esponew:

1. Illi preliminarjament:

a. It-talba tar-rikorrenti hija preskritta a tenur ta’ l-artikoli 218 u 219 (c) tal-Kap 13 tal-Ligijiet ta’ Malta u f’kull kaz a tenur tal-artikolu 2156(f) tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta’ Malta;

b. Il-kambjala hija nulla minhabba nuqqas ta’ forma ghaliex mhijiex iffirmata u accettata minn Marthese Degiorgio u l-hin u l-lok tal-pagament huma neqsin mill-istess kambjala;

c. L-esekuzzjoni tal-kambjala in kwistjoni giet sospiza minn dina l-Qorti diversament preseduta fid-Digriet taghha tas-27 ta’ Novembru 2007 fir-rikors numru

72/06AF fl-ismijiet "**Carmel sive Charles Grech vs Philip Degorgio**" u dana minhabba li l-Qorti ikkonkludiet "li jezistu f'dan il-kaz cirkostanzi gravi bizzejjed biex jimmeritaw studju ulterjuri fi proceduri *ad hoc*…." Kopja ta' l-istess Digriet gie prezentat mar-risposta bhala dokument PDG1 u l-intimat ghamel referenza ghall-atti kollha ta' l-istess Digriet u talab formalment illi l-istess atti ghandhom jigu allegati mal-prezenti procedura u dana a skans ta' ripetizzjoni inutili u ghal ahjar andament tal-gustizzja.

2. Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghas-suespost l-ammont mitlub mir-rikorrenti Grech mhuwiex dovut u qatt ma jista' jkun dovut ghaliex huwa qatt ma ffirma l-kambjala datata t-30 ta' Jannar 2001 fl-import ta' sittax-il elf lira Maltija (Lm16,000) kif allegat, ghaliex:

a. Ghall-habta ta' Gunju 1997 huwa kien iffirma kambjala ma' Carmel Grech fl-ammont ta' sebat elef lira Maltjia (Lm7,000) li gie misluf lilu;

b. Xi zmien wara Grech qallu li kien tilef il-kambjala in kwistjoni u kien ipprezentalu kambjala ohra gdida 'in bjank' sabiex jiffirmaha (Degorgio) u b'hekk tigi sostitwita ghall-kambjala l-mitlufa. Huwa ffirma dina l-kambjala kif mitlub u minghajr ma intelgha fil-prezenza tieghu xi dettal iehor;

c. Jidher illi, minflok, din il-kambjala imtliet mir-rikorrenti Grech – jew haddiehor ghalih – bil-mod li jirrizulta mill-kambjala annessa mal-proceduri odjerni bhala Dokument A;

d. L-ammont ta' sebat elef lira Maltija (Lm7,000) fuq imsemmija thallas lura lill-imsemmi Grech permezz ta' sbatax-il cekk u dana kif jirrizulta mid-dokumenti A1-17 li kopja taghhom giet esebita mal-atti tad-Digriet fuq imsemmi 72/06AF u li ghalihom saret referenza f'dan ir-rikors;

e. Oltre dan l-ammont ta’ sebat elef lira Maltija (Lm7,000) l-intimat hallas ukoll lil Grech ammont addizzjonali ta’ tmenin lira Maltin (Lm80) kif ukoll tmintax-il elf lira Maltija (Lm18,000) li thallsu ‘*in cash*’ permezz ta’ pagamenti mensili ta’ hames mitt lira Maltija (Lm500)-il wiehed matul perjodu ta’ tliet snin. Dawn il-pagamenti addizzjonali kien gew reklamati mir-rikorrenti Grech bhala “imghaxijiet” u l-intimat irriserva d-drittjiet kollha tieghu kontra Grech ghar-rifuzjoni ta’ dawn il-pagamenti u dana oltre d-drittijiet kollha tieghu skond il-ligi sabiex jiehu l-proceduri kollha relattivi f’dan ir-rigward minhabba l-uzurja!

3. Illi ghalhekk it-talba tar-rikorrenti ghandha tigi respinta bl-ispejjez kollha kontra tieghu;

4. Salv argumenti u sottomissjonijiet ulterjuri li l-intimati irriservaw li jgibu fi stadju ulterjuri ta’ dawn il-proceduri.

Rat il-lista tax-xhieda u d-dokumenti prezentati mill-intimati.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Semghet lix-xhieda bil-gurament.

Semghet l-abili difensuri.

Ikkunsidrat

C. PROVI:

Xehed <u>Carmel Grech</u> u semma li ilu jaf lill-intimat ghal xi ghoxrin sena u li diversi drabi kien silef flus lill-intimat. Darba minnhom staqsieh ghal Lm16,000 ghal zmien qasir u wara li silfu u ghaddew xahrejn l-intimat irrispondieh li ma kellux biex jirrifondihomlu lura. Semma li kienet giet iffirmata kambjala dakinhar stess tas-self, u dan is-self sar f’xi 1996. Il-kambjala pero` hija ta’ 2001. L-intimat dejjem iffirma wahdu. Zied li l-kambjala in kwistjoni giet iffirmata b’mod regolari u mhux veru li giet imqatta’ u sostitwita.

Xehed Philip Degiorgio u semma li l-indirizz regolari tieghu huwa 72, Triq il-Kbira, Sliema ghal dawn l-ahhar ghaxar snin, izda fuq il-kambjala hemm imnizzel 7, Dingli Street, u li dik l-istess kambjala giet miktuba minn Charles Grech. Cahad li qatt kellu x'jaqsam mal-fond 7, Dingli Street, Sliema. Kien issellef minghand Grech fl-1996, 1997 u anke xi 20 sena qabel, izda qatt ma sselef wara l-1997, izda fl-1997 meta ssellef Lm7,000 il-kamjala giet iffirmata minnu u mill-mara tieghu. Kien daqqa jhallas b'cekk u daqqa *cash*. Gieli ma talabx ricevuta izda kien inizzilha. Generalment il-flus kienu bl-imghax ta' 8%. Fl-1997 kien mar bniedem ibiddel il-kambjala. Cahad li qatt ha s-Lm16,000.

Xehdet Marthese Degiorgio li ikkonfermat li hi qatt ma hadet proceduri kontra Charles Grech meta saret taf bil-kawza.

D. KUNSIDERAZZJONIJIET:

D1. Fatti tal-kaz:

Ghalhekk irrizulta li l-intimat Philip Degiorgio kien iffirma l-kambjala esebita mar-rikors promotur, pero` l-intimata l-ohra martu Marthese Degiorgio ma kenitx iffirmat il-kambjala in kwistjoni. Filwaqt li r-rikorrenti jallega li l-kambjala in kwistjoni tikkostitwixxi kreditu gdid, l-intimati jghidu li dina l-kambjala kienet giet iffirmata in sostituzzjoni ta' wahda precedenti li allegatament intilfet/giet distrutta. Ir-rikorrenti qed jitlob kundanna ta' l-intimati ghal Lm16,000 import ta' kambjala tat-30/01/01 iffirmata u accettata mill-intimat Philip Degiorgio. Irrizulta li r-rikorrent kien *money lender* u silef flus lill-intimat aktar minn darba.

D2. Preskrizzjoni:

L-ewwel eccezzjoni ta' l-intimati hija l-preskrizzjoni.

Il-preskrizzjoni ta' l-azzjoni kambjarja hija regolata mill-Kodici tal-Kummerc (ara **Orlando Crescimano vs Mirabita**, Vol X p 780) u taqgha perenta bid-dekors ta' hames snin mid-data tal-maturita` taghha (ara **Barbara vs Ciantar**, Kummerc, 8 ta' Awissu 1876, Vol VII p 606; u **Galea vs Gabriele**, Appell 26 ta' Marzu 1915, Vol XXII –

I- p 364). L-azzjoni kontra d-debitur tista' tigi ezercitata fi kwalunkwe zmien sakemm l-azzjoni kambjarja tiskadi (ara **Dr. Vella vs Hon. Darmanin**, Kummerc, 28 ta' Novembru 1899, Vol XVII -III- p 47).

Fil-kaz ta' l-intimata jirrizulta b'mod car li l-ewwel darba li Marthese Degiorgio giet notifikata fuq dan is-suggett kien bil-proceduri odjerni u cioe` sewwa wara li iddekorrew il-hames (5) snin. Ghalhekk il-Qorti tiddikjara l-azzjoni preskritta fir-rigward taghha.

Dwar l-intimat Philip Degiorgio, jirrizulta mill-kopja tal-kambjala a fol 40 tal-process li d-data tal-kambjala hija 30 ta' Jannar 2001 u infatti pagament dovut, skadenza tal-kambjala, huwa xahar wara u cioe` 28 ta' Frar 2001. Irrizulta li l-ittra ufficjali *ai termini* ta' l-artikolu 253(e) tal-Kap 12 giet prezentata fit-28 ta' Dicembru 2005 u notifikata lill-intimat fl-20 ta' Jannar 2006, u ghalhekk qabel l-eghluq tal-hames snin mill-maturita` tal-kambjala. Dan iwassal biex jinghad li l-hames snin rikjesti ghall-preskrizzjoni ma iddekorrewx.

<u>D3. Nullita` tal-kambjala:</u>

Sekondarjament gie eccepit li l-kambjala hija nulla minhabba nuqqas ta' forma ghax mhix iffirmata u accettata minn Marthese Degiorgio u l-hin u l-lok tal-pagament huma neqsin mill-istess kambjala.

L-artikolu 123 tal-Kap 13 jittratta l-forma ta' kambjala u jghid hekk:
"Il-kambjala ghandu jkun fiha d-data, il-lok fejn tigi migbuda, is-somma li ghandha tithallas, l-isem ta' dak li ghandu jhallas, u l-isem ta' dak li lilu jew ghall-ordni tieghu ghandu jsir il-hlas, iz-zmien u l-lok tal-hlas u l-valur moghti fi flus, f'merkanzija, f'kont jew f'kull mod iehor, u ghandha tkun iffirmata minn min jigbidha."

L-indirizz ta' 7, Dingli Street Sliema, kif xehed l-intimat, ma ghandu ebda konnessjoni mieghu, u fil-fatt il-kopja ta' l-ittra ufficjali ezebita mir-rikorrenti stess turi notifika negattiva fl-ewwel attentat proprju minhabba dan l-indirizz zbaljat, izda din il-Qorti ma thossx li l-indirizz zbaljat huwa

wiehed li jattakka l-validita` ta' l-istess kambjala. Il-Qorti ma thossx li dan huwa wiehed mir-rekwiziti essenjali ta' kambjala (ara l-kawza fl-ismijiet **Mid-Med Bank Ltd vs Silvio Gruppetta et**, Appell Inferjuri, 18 ta' Frar 2000).

Kif sewwa issottometta r-rikorrent, a fol 52 paragrafu 7:
"Illi l-fatt li l-hin u l-lok tal-pagament jistghu jkunu neqsin mill-kambjala in kwistjoni ma jwassalx ghan-nullita` ta' l-istess kambjala meta jkun hemm indikazzjonijiet ohra li jwasslu lill-esponent sabiex ikun jista' jottjeni l-pagament (ara "**Annunziato sive Lonzu Mifsud -vs- Angelo Xuereb nomine**", Appell, 5 ta' Ottubru 2001). Dan zgur ma japplikax fil-kaz in ezami billi anki l-karta ta' l-identita` numru 1099347(M) li huwa proprjament dak ta' l-intimat u l-indirizz 7, Dingli Street, Sliema li huwa l-istess indirizz li huwa forna lill-esponent meta rcieva l-flus u l-esponent kien qed jimla l-kambjala fil-prezenza tieghu, hemm imnizzel fuq il-kambjala. Dan jaqbel ma' dak l-insenjament tal-Professur Carlo fl-appunti tieghu dwar "*Le Cambiali nel Diritto Maltese*" (pag. 96) u cioe` li: "*se manca l'indicazione del luogo di pagamenti, non si puo dire che la cambiale sia nulla, perche` vi suppliscono altre indicazioni*".

Dwar l-aspett sollevat mill-intimati li ma hemmx il-firma ta' l-intimata, jidher car li l-intimata Marthese Degiorgio iddahhlet fil-kawza ghal kull interess li jista' jkollha u dana peress illi hija mart l-intimat u kompartecipi mieghu fil-komunjoni ta' l-akkwisti ezistenti bejniethom. Il-firma ta' mart l-intimat ma kenitx bzonjuza peress illi Philip Degiorgio kien issellef il-flus minghand ir-rikorrent ghan-negozju tieghu u ffiirma l-kambjala li kien att normali ta' gestjoni ta' kummerc jew negozju li kien jiggestixxih wahdu minghajr l-ghajnuna ta' martu (Kap 16 art 1324).

Ghalhekk tichad din l-eccezzjoni.

D4. Digriet tas-27 ta' Novembru 2007:
It-tielet eccezzjoni ta' l-intimati hija li l-ezekuzzjoni tal-kambjala giet sospiza minn din il-Qorti diversament presjeduta b'digriet 72/06, minhabba li jezistu cirkostanzi gravi bizzejjed li jimmeritaw studji fi proceduri *ad hoc*.

Jinghad li dan l-istudju approfondit sar fil-kaz in ezami u ghalhekk ma jistax ikun li dak sottomess taht “1c” jitqies bhala eccezzjoni valida.

D5. Mertu tal-kaz:

L-intimat issottometta li hu kien iffirma kambjala ghal Lm7,000 ghall-habta ta’ Gunju 1997 u xi zmien wara Carmel Grech kien qallu li tilef il-kambjala in kwistjoni u ipprezentalu ohra in bjank biex jiffirmaha biex tissostitwixxi l-kambjala mitlufa. Fir-risposta guramentata ta’ l-intimat (fol 15) hu stqarr li ffirma din il-kambjala kif mitlub u minghajr ma mtela fil-prezenza tieghu xi dettal iehor. Hu sostna li l-ammont ta’ Lm7,000 thallas lura lir-rikorrenti permezz ta’ 17-il cekk kif jirrizulta mid-dokumenti A1 sa A17 li kopja taghhom giet esebita mal-atti tad-digriet 72/06AF. Sostna wkoll li hallas Lm18,000 permezz ta’ pagamenti mensili ta’ Lm500.

Izda l-intimat sostna li bilfors li r-rikorrent immanifattura l-kambjala *de quo* proprju sabiex jistabbilixxi xi tip ta’ titolu legali ghal pretensjonijiet ‘uzurarji’ tieghu u ghalhekk tali titolu ghandu jigi ghal kollox injorat u skartat ghaliex “meta obbligazzjoni hija minghajr kawza jew ibbazata fuq kawza falza jew kawza illecita, l-obligazzjoni hija inezistenti” - *vide* **Satvatore sive Sammy Murgo vs Henry P. Cole** - Vol LXXXIV - 2000 - Pt 11 sez 1 (pt1).

Jinghad li l-intimat ta zewg verzjonijiet differenti dwar x’wassal ghall-iffirmar tal-kambjala ta’ Lm16,000. Fil-proceduri ghas-sospensjoni tal-kambjala permezz tar-Rikors 72/2006AF deciz minn din il-Qorti diversament presjeduta fis-27 ta' Novembru 2007 l-intimat xehed li r-rikorrent kien avvicinah fir-*restaurant* tieghu u talbu jiffirmalu l-kambjala biex tissosstitwixxi dik (ta’ Lm7,000) li huh kien **qattaghlu**, waqt li fir-risposta guramentata l-intimat qal li “xi zmien wara Grech qallu li kien **tilef** il-kambjala u kien ipprezentalu kambjala ohra gdida in bjank sabiex jiffirmaha u b’hekk tigi sostitwita ghall-kambjala l-mitlufa”.

Kif sollevat mir-rikorrenti fin-nota tieghu:
"Illi ghandu jinghad ukoll illi fuq tema legali f'azzjoni kambjarja l-eccezzjonijiet ghandhom ikunu limitati u ristretti ghad-dokument stess (il-kambjala) u m'ghandhomx jidhlu fil-kamp ta' obbligazzjonijiet ohra. L-azzjoni kambjarja ghandha hajja ghal kollox indipendenti minn kwalunke obbligazzjoni li setghet ipprecedietha jew obbligazzjoni li setghet iggenerat. L-obbligazzjoni emergenti huma dawk li johorgu mis-semplici firem tal-persuni li jidhru fuq il-kambjala (ara "**Charles Pool -vs- Carmelo Mercieca**", PA/RCP, 29 ta' Mejju 2003; u "**Portelli -vs- Sullivan**", Kummerc/JMB, 17 ta' Ottubru 1989). U l-Artikolu 198 tal-Kodici tal-Kummerc infatti necessarjament jimplika li eccezzjonijiet li kienu ta' natura personali ghall-possessur u li allura setghu joriginaw minn negozju li taha lok ghall-hrug tal-kambjala imma li setghu idewmu d-determinazzjoni tal-azzjoni kambjarja, kellhom bhala regola jigu skartati. Dan dejjem salv id-dritt li tali eccezzjonijiet jistghu jigu ventilati f'azzjoni li tikkontesta n-negozju originali, azzjoni li l-intimati qatt ma istitwew."

Abbazi ta' dak li ntqal fuq ma jistghux jigu milqugha l-eccezzjonijiet l-ohra sollevati mill-intimat.

Dwar it-talbiet tar-rikorrent, hu qed jitlob li din il-Qorti tikkundanna lill-intimati jhallsu lill-attur is-somma ta' Lm16,000 valur tal-kambjala datata 30 ta' Jannar 2001, liema kambjala hija skaduta izda mhux onorata. F'dan l-istadju ta min jghid li l-Qorti ghandha l-obbligu li biex twassal ghal gustizzja vera timxi fuq il-konvinciment morali u apprezzament tal-fatti in ezami. Ghalkemm il-Qorti thoss li l-kambjala prezentata hija wahda valida, xorta wahda l-intimat ghamel pagamenti ta' Lm7,000 akkont, izda ghad ghandu bilanc ta' Lm9,000 xi jhallas. Naturalment hafna minn dan jiddependi mill-konvinciment u apprezzament tal-fatti tal-Gudikant li jista' jaghzel li jemmen li l-pagamenti bic-cekkijiet ghal Lm7,000 jirreferu ghal xi haga ohra u li ghalhekk ghad fadal bilanc ta' Lm16,000, u jista' jaghzel li jasal ghall-konkluzjoni li kollox imhallas permezz ta' pagamenti *cash* li saru, skond dak li jghid l-intimat. Wara li gharblet fit-tul u qieset il-

komportament tal-partijiet il-Qorti thoss li ghad hemm dovuti Lm9,000.

E. KONKLUZJONIJIET:

Ghalhekk il-Qorti tilqa’ l-eccezzjoni li dwar l-intimata t-talba hija preskritta, izda mhux preskritta fil-konfront ta’ l-intimat (ara “D2” hawn fuq).

Kif inghad hawn fuq taht “D3” ma hemmx nullita` tal-kambjala.

Illi d-digriet tas-27 ta’ Novembru 2007 min-natura tieghu huwa wiehed provizorju.

Tiddikjara li l-intimat ghandu jhallas is-somma ta’ Lm9,000 ossija €20,964.

Dwar l-imghaxijiet legali, minhabba li l-ammont ma kienx likwidat, dawn jiddekorru mil-lum (ara sentenza tal-Qorti kif presjeduta fl-ismijiet **Maria Lourdes Brincat vs Giuseppe Brincat *et*** [448/87FS] tas-17 ta’ Marzu 2010).

Spejjez kontra l-intimat, hlief dawk relattivi ghall-intimata li huma a karigu tar-rikorrent.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------